

Motion till riksdagen 2019/20:2831

av **Ulf Kristersson m.fl. (M)**

Rättvis och hållbar tillväxt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fullt finansierad skattereform med lägre samlat skattetryck och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett utbildningsavdrag för egna utbildningskostnader och skattelättnader för företag som köper utbildning till sina anställda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra expertskatten mer fördelaktig och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kapaciteten på Arlanda och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare att driva företag och genomföra genomgripande regelförenklingar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa Skatteverkets möjligheter att fatta beskattningsbeslut retroaktivt och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera reglerna om företrädaransvar för skatter och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förenklat och standardiserat regelverk för testbäddar och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler myndigheter ska få i uppdrag att arbeta för att öka utbudet och tillgängligheten av öppna data och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa en nationell digital plattform för säker överföring av information mellan myndigheter och medborgare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bolånetaket från 85 procent till 90 procent och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra ombildning till ägarlägenheter och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort ränteavdragen för blancolån och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till breda samtal för att nå en blocköverskridande bostadspolitisk reform och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energipolitiska mål ska omfatta alla fossilmfria kraftslag och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa en tillräcklig överföringskapacitet i elnäten och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energiforskningsresurser ska gå till alla fossilmfria energikällor och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en färdplan mot fjärde generationens kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät ett utökat ansvar för leveranssäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fortsatt satsning på teknikneutralt stöd till laddinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för elektrifiering av vägnätet i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett grönt snabbspår för snabbare handläggning av tillstånd till verksamheter som kan skapa klimatnytta och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska de riktade statsbidragen till förmån för generella statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt frikommunförsök och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige ska vara ett land där alla invånare vet att varje arbetad timme, varje ansträngning, lönar sig och att varje inarbetad skattekrona går till rätt sak. Ett Sverige där ett fritt näringsliv skapar ett välstånd som kommer alla till del. Där entreprenörer vågar satsa, vågar misslyckas för att försöka igen och till sist lyckas. Där företag väljer att etablera sig för att villkoren är gynnsamma.

Ett Sverige där integrationen i stället för att – som i dag – vara ett problem bidrar till att lösa problem. Där förutsättningar ges för alla att göra sin livsresa. Ett Sverige där alla vågar drömma om att kunna äga sin egen bostad och där inte bara några har möjlighet att förverkliga den drömmen.

Ett Sverige som drar nytta av den nya tekniken. Där digitalisering, automatisering och AI inte konkurrerar ut oss utan gör oss bättre, effektivare och mer konkurrenskraftiga.

Ett Sverige och en värld som bekämpar klimatförändringar tillsammans i stället för att som i dag låta dem skapa motsättningar och orättvisor, mellan såväl stad och land som nationer – och dra oss isär.

Vi vet att svensk tillväxt måste byggas av alla som bor här. Men också komma alla som bygger den till del. Och svensk tillväxt ska förutsätta – inte åsidosätta – minskade utsläpp och bygga Sverige starkt över tid.

Jobb och företagande bygger Sverige

Sverige ska vara ett land där alla gör sin del – det är bärande i den nya svenska modell Moderaterna vill bygga. Full sysselsättning är centralt för vårt nuvarande och framtida välstånd – men det är mer än så. Det är också en fråga om vilket samhälle vi vill ha. När det lönar sig att arbeta blir det tydligt att det är rätt att anstränga sig för att skapa en bättre tillvaro för sig själv och för andra.

I dag ser vi hur integrationen inte fungerar. Frånvaron av reformer de senaste åren, kombinerat med en mycket stor asylinvandring, har förvandlat utmaningen till ett akut problem. Nu behövs reformer för att förhindra att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och underlätta för dem som befinner sig i det att ta sig ur.

Samtidigt som Moderaterna behöver ha svar på de problem som Sverige har här och nu så har vi också ett ansvar att rikta blicken framåt och se till att Sverige kan bli ett bättre land att leva i, även för nästa generation. Det är tillväxt som bygger vårt välstånd. Det är framför allt när människors initiativ och arbete uppmuntras samt när företag ges förutsättningar att starta och växa som nya arbetstillfällen skapas och fler skattekronor kan fördelas.

Moderaterna ska verka för ett gott företagsklimat i allmänhet, och ett mycket gott små- och nyföretagarklimat i synnerhet. Villkoren för företag som verkar i Sverige måste vara konkurrenskraftiga jämfört med villkoren i andra länder. Arbetet med att genomföra regelförbättringar ska prioriteras, både här hemma och på EU-nivå. Exempelvis behöver reglerna för personaloptioner förbättras. Vi vill också sänka marginalskatterna och säga nej till skattehöjningar på entreprenörskap. Sparande ska underlättas och bolagsskatten ska bli mindre betungande.

Ska vi klara välfärdens utmaningar på längre sikt behöver villkoren för företagens investeringar förbättras och skatterna på arbete minska. Investeringar och företagande ska löna sig bättre i Sverige. Skattesystemet ska belöna ansträngning, minimera särbehandling och kryphål samt uppfattas som legitimt. Då kan fler investeringar hamna i Sverige.

För snabbväxande globala bolag krävs också bättre villkor för internationella rekryteringar. Därför vill Moderaterna se bättre regler för personaloptioner i tillväxtföretag. Systemet för arbetskraftsinvandring bör dessutom ses över för att förenkla och snabba på internationella rekryteringar. Moderaterna vill korta handläggningstiderna hos Migrationsverket, sätta stopp för kompetensutvisningar och se ett talangvisum för högkvalificerad arbetskraft.

För att ta vara på den nya teknikens möjligheter och utveckla Sveriges internationella konkurrenskraft behövs en sammanhållen och offensiv digitaliseringspolitik. Sverige behöver bli världsledande på att nyttja digitaliseringens möjligheter.

Om målet om full sysselsättning ska nås måste arbete löna sig. Drivkrafterna för att arbeta måste vara starkare än drivkrafterna att försörjas av bidrag. Om en arbetstagare är sjuk eller av andra skäl inte kan arbeta ska det finnas ett trygghetssystem som fungerar. Men för den som kan arbeta ska det alltid vara lönsamt att ta ett jobb och bidra till det gemensamma. Moderaterna ska sänka skatten på arbetsinkomster – genom en skattereform – och säkerställa att bidrags- och transfereringssystem främjar arbetslinjen.

Moderaterna vill genomföra en stor bidragsreform. Bland personer som får sin huvudsakliga inkomst från etableringsersättningen eller från försörjningsstödet är drivkrafterna att börja arbeta små, ibland till och med negativa. Detta gäller i synnerhet för familjer med barn. I Sverige ska en självklar princip gälla: ingen som kan jobba ska tjäna mer på bidrag än på arbete. För att säkerställa att det alltid ska löna sig att arbeta vill vi införa ett bidragstak som omfattar personer som har etableringsersättning eller försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl.

Försörjningsstödet är tänkt som det yttersta skyddet när andra möjligheter är uttömda. För många arbetslösa har det dock blivit en långvarig försörjning, inte minst för utrikes födda kvinnor som ofta är överrepresenterade i försörjningsstödet. Att bryta beroendet av försörjningsstöd är därför inte bara centralt för att bekämpa utanförskapet, utan också en jämställdhetsfråga. Socialtjänstlagen bör skärpas så att alla kommuner ställer krav på motprestation, normalt på heltid, för den som får försörjningsstöd. Dagens aktivitetskrav bör också få större inslag av jobsökande. Det ska till exempel ställas krav i alla kommuner på att den som har försörjningsstöd, men som kan arbeta, ska söka arbete i hela landet. Aktivitetskraven i socialtjänstlagen bör även utökas.

Den som uppbär föräldrapenning och söker kompletterande försörjningsstöd, ofta nyanlända kvinnor, ska åläggas ett krav på att delta i exempelvis språkinsatser. Den som inte fullföljer sin motprestation bör inte kunna räkna med fullt bidrag.

För att ersättnings- och bidragssystem inte ska vara bromsklossar för integration, eller till och med påverka systemens legitimitet ska nyanlända i större grad successivt ska arbeta sig in i rätten till olika bidrag och sociala ersättningar. Full tillgång till svenska bidrag och förmåner bör man enbart få genom eget arbete eller genom permanent och laglig bosättning i landet. Undantaget för flyktingar och alternativt skyddsbehövande i kvalificeringsregeln för garantipension och sjuk- och aktivitetsersättning bör också tas bort. Samma kvalificeringsregler ska gälla lika för alla i Sverige.

Högre ställda krav – inte minst på att lära sig svenska – och bättre drivkrafter till arbete är viktiga delar i arbetet för en bättre integration. Moderaterna vill även införa inträdesjobb så att fler med lägre utbildning och kortare arbetslivserfarenhet ska kunna lära sig jobbet på jobbet. Vid sidan av dagens treåriga nationella gymnasieprogram, vill vi också att det ska inrättas en tvåårig yrkesskola på gymnasial nivå, där fokus ligger på yrkesämnen och för nyanlända svenska.

I en situation där en allt större andel av de arbetslösa utgörs av utsatta grupper och jobbklyftan mellan utrikes och inrikes födda ökar är det angeläget att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden. För att öka rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden och ge fler möjlighet att få ett arbete bör turordningsreglerna reformeras. Moderaterna förordar turordningsregler som i högre grad är baserade på kompetens.

Moderaterna är det enda partiet med en sammanhållen integrationspolitik – men vi har inte alla svar. Därför har en integrationskommission tillsatts som ta fram den handlingsplan som Sverige aldrig har haft men så länge har behövt. Kommissionen ska hämta lärdomar från länder som har lyckats bättre än Sverige.

Vi lever i genomsnitt 20 år efter pensioneringen. Det är en fantastisk utveckling som kräver en förändring i synen på ålder. Det är viktigt att politiken visar förståelse och respekt för att äldre inte är en homogen grupp människor med samma behov och önskemål. Det behöver skapas fler vägar för att underlätta för människor att leva det aktiva liv de vill leva. Många vill stanna kvar ett eller flera år längre på arbetsmarknaden och då ska politiken underlätta för det. Budgeten för 2019 innebar att den

särskilda löneskatten för äldre togs bort – det underlättar för arbetsgivare att knyta till sig och fortsatt ha erfarna medarbetare anställda. Moderaterna ska fortsatt underlätta för erfarna medarbetare att stanna kvar i arbetslivet längre.

Efter flera år av högkonjunktur har konjunkturtoppen nu passerats. För att understödja tillväxten framöver behöver åtgärder vidtas som frigör ytterligare produktionsresurser i ekonomin och stimulerar produktivitetstillväxten. För att värna Sveriges välståndsutveckling krävs strukturella reformer för investeringar, omställning och som främjar inträdet på arbetsmarknaden. Dessa reformer ska genomföras samtidigt som starka offentliga finanser upprätthålls och de finansiella ramverken värnas. Bara så kan vi bygga ett bättre Sverige för nästa generation.

En skattereform för att lösa samhällsproblem

Svenska folket betalar bland världens högsta skatter och ska också kunna räkna med att varje krona gör så stor nytta som möjligt. Varje skattekrona – även om beloppen är små – som slösas bort, tär på skattemoralen och skadar sammanhållningen i vårt land. En ny skattereform måste utgå från de samhällsproblem som ska lösas. Den ska syfta till att stärka människors och familjers frihet och självbestämmande, skapa fler jobb och öka tillväxten. Men den ska också värna sammanhållningen i Sverige.

Lägre skatter ökar människors utrymme att själva forma sina liv och sin framtid. Det ger alla en större möjlighet att bygga upp ett eget sparande och en buffert som minskar beroendet av andra eller av staten. En fjärdedel av alla svenskar saknar en sådan buffert, och många fler saknar egna resurser för att klara större oförutsedda händelser. Eget sparande är också den främsta finansieringskällan för nystartade företag.

Det är i dag för svårt för utrikes födda i allmänhet och nyanlända i synnerhet att komma in på den svenska arbetsmarknaden och skaffa sig egen försörjning. Tillväxten per person är låg både i ett historiskt och i ett internationellt perspektiv. Arbetskraftsbristen är stor i nästan alla sektorer, inte minst i välfärden. Allt för många företag och entreprenörer väljer att expandera i andra länder än Sverige. För att öka drivkrafterna till arbete och företagsamhet behöver skattesatserna komma ner, skattebaserna breddas och det totala skattetrycket sänkas. Dessutom behöver kombinationen av skatter och de samlade bidragssystemen analyseras samlat för att inte utanförskapet återigen ska ta fart när ekonomin vänder ner. Moderaternas skattereform har nedanstående utgångspunkter.

Fullt finansierad med lägre samlat skattetryck

För att göra skattereformen långsiktigt uthållig och för att värna starka offentliga finanser ska reformen vara fullt finansierad. Rätt utformad har en skattereform betydande positiva dynamiska effekter, alltså högre skatteintäkter till följd av att fler jobbar, fler arbetade timmar och en högre tillväxt. Det finns till exempel mycket som tyder på att sänkta marginalskatter skulle innebära högre skatteintäkter när antalet arbetade timmar ökar. Dessa effekter är dock osäkra både till storlek och till när de skulle få effekt. Skattereformen 1990 var till exempel till viss del finansierad av dynamiska effekter. Dessa effekter materialiserades dock inte omedelbart. Därför är vår ingång att en skattereform ska vara fullt finansierad.

En fullt finansierad skattereform innebär att vissa skatter kommer att höjas. Dock har så gott som samtliga skatter negativa effekter på samhällsekonomin funktionssätt, även om skatterna kan vara olika skadliga. Trafikverket räknar, baserat på empiriska studier, till exempel med 30 procent högre kostnader för infrastrukturinvesteringar som

är skattefinansierade. De faktiska marginalsatserna består inte bara av inkomstskatterna, utan också av arbetsgivaravgifter, moms och andra konsumtionskatter.

Ska vi lösa de utmaningar vi står inför behöver skattetrycket sänkas. Därför kommer delar av skattesänkningarna finansieras av utgiftsminskningar och vår skattereform kombineras därför med en utgiftsreform. Statens kärnuppgifter och välfärdens kärna ska värnas men utgifterna ska prioriteras och uppgifterna renodlas. Den som betalar skatt i Sverige ska kunna räkna med att varje krona används klokt och gör så stor nytta som möjligt. Vi visade i den senaste statsbudgeten att det är möjligt att kombinera sänkta skatter med höjda anslag till polis, försvar, vård, skola och omsorg och samtidigt respektera de finansiella ramverken.

Lägre skatt på små och medelstora inkomster för fler jobb och bättre integration

I ett läge där Sverige samtidigt har både ett stort utanförskap och en rekordstor arbetskraftsbrist är behovet av lägre skatter på arbete betydande. Efter Alliansens åtta år och Moderaterna och Kristdemokraternas senaste skattesänkning i budgeten 2019 avviker inte de svenska skatterna på arbete lika mycket gentemot övriga OECD-länder som tidigare. För låginkomsttagare är dock utbytet av att gå från bidrag till lågt, för ensamstående lägst i OECD. Det får stora effekter. Till exempel är arbetslösheten fyra gånger så stor för utrikes födda som för inrikes födda och en majoritet av kvinnor från Asien och Afrika i arbetsför ålder arbetar inte. Det gör att skatten på låga inkomster behöver komma ner ytterligare om vi ska klara integrationen. De höga marginaleffekterna som exempelvis nyanlända möter är dock inte enbart en fråga om skatter utan också en fråga om hur generösa bidragssystemen är, hur de är konstruerade och hur de relaterar till skatterna. Därför behöver kombinationen av skatter och de samlade bidragssystemen analyseras samlat för att marginaleffekterna ska kunna minska och jobben bli fler. Att det inte gjordes i samband med skattereformen 1990 är en av anledningarna till att förändringar som till exempel jobbskatteavdraget blev nödvändiga.

Lägre skatt på låga inkomster är därför en central del av en moderat skattereform. Skattesystemet ska också uppfattas som legitimt och skatten för de över 65 år kommer därför också att sänkas i motsvarande grad. Det innebär att Moderaterna kommer att vara det parti som sänker skatterna mest både för de med låga arbetsinkomster och de med låga pensioner.

Lägre marginalsatser så att alla får behålla minst hälften av en löneökning

Förutom att skattekilarna är höga för låginkomsttagare är också marginalsatserna på höga inkomster de högsta i OECD. Det är problematiskt eftersom det innebär ett skattesystem som avskräcker från att utbilda sig, ta mer ansvar och att arbeta mer. För att klara behoven inom välfärden måste lärare, poliser, sjuksköterskor, socialsekreterare, läkare med mera förmås att bli fler och jobba mer. Snabbväxande företag måste också kunna locka till sig och behålla den mest kvalificerade arbetskraften. För höga inkomster finns det mycket som talar för att lägre skatter på arbete skulle vara självfinansierade på några års sikt. Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) föreslår därför också att de högsta marginalsatserna bör sänkas kraftigt.

Ska vi möjliggöra både växande företag och hög kvalitet i välfärden måste fler utbilda sig och de som har utbildning jobba mer. Då kan inte Sverige ha världens högsta marginalsatser på högre inkomster och därmed mycket låga utbildningspremier. Att

värns-katten tas bort år 2020 är ett välkommet första steg men det räcker inte. Marginal-skatterna behöver sänkas ytterligare för att principen om hälften kvar återigen ska gälla.

Företagande och entreprenörskap för högre tillväxt och fler investeringar

Ska Sverige kunna fortsätta vara ett rikt välfärdsland måste tillväxtförutsättningarna stärkas. Att Sverige är bland de utvecklade länder som har lägst tillväxt per capita just nu och att den historiskt låga tillväxten per capita ser ut att bestå under flera år är ett tecken på att tillväxtpolitiken inte är tillräckligt bra. Det kräver en bred palett av åtgärder men skattefrågorna är centrala. Bolagsskatter och kapital-skatter måste vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige. Villkoren för att starta, växa och expandera måste då vara goda. Fler ska våga lämna trygga och välbetalda jobb för att starta företag. Det svenska ägandet ska värnas och stärkas, eftersom nyare forskning allt tydligare visar att det spelar roll vem som äger företagen och var dessa ägare hör hemma. Vi behöver också mindre av särlösningar och ett enklare skattesystem.

Skattereformen ska också underlätta för ökad tillgång till bostäder. Problemen på bostadsmarknaden och bristen på bostäder beror inte i huvudsak på skattesystemet men skatterna utgör en del av lösningen.

Miljöskatterna ska utformas utifrån att förorenaren betalar för de kostnader som uppstår

Den som släpper ut ska stå för kostnaden av utsläppen. Det innebär att vissa miljöskatter kan komma att höjas. Men miljöskatter måste även vara effektiva och bidra till minskade utsläpp, inte bara flytta dem eller lägga orättvisa bördor på landsbygden. Vi säger därför nej till skatter på elektronik och kläder, liksom till flygskatt och höjda drivmedelsskatter. Vi anser också att man bör vara försiktig med att finansiera alltför stora delar av skattereformen med höjda miljöskatter, eftersom skattebaserna minskar om skatterna fungerar som det är tänkt och leder till omställning. Det finns också en överhängande risk att man i sin iver att finansiera andra skattesänkningar föreslår miljöskattehöjningar som är dåligt utformade och leder till negativa konsekvenser.

Skattesystemet ska uppfattas som rättvist, men fördelningsprofilen får inte bli överordnad möjligheterna att åtgärda samhällsproblem. För oss har fördelningspolitiken tre ben. Det första är en politik för jobb, eftersom den största orättvisan är mellan de som har ett jobb och de som står utanför. Det andra är hög kvalitet för alla i vården, omsorgen och framförallt i skolan. Det tredje är en rättvis fördelning av inkomster. Det innebär att vi i vissa lägen kan balansera en något sämre initial inkomstfördelning om det innebär att det skapas fler jobb och att förutsättningarna att utveckla välfärden stärks. Den sammantagna inkomstfördelningen kommer dock fortfarande att vara en viktig parameter att beakta när skattereformen utformas.

Värna skattesystemets legitimitet och förutsägbarhet

Ska vi klara ambitiösa välfärdsambitioner måste skattesystemet uppfattas som legitimt. När skattetrycket blir för högt eller skattereglerna för svåra att följa ökar risken för utbredd skattefusk. Till följd av införandet av RUT-avdraget, borttagandet av förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatten och avskaffandet av fastighetsskatten upplevs skattesystemet i dag som mer legitimt än tidigare. Svartarbetet har också sjunkit

betydligt och därmed också acceptansen för svartarbete. Skattesystemet ska vara effektivt men det är ännu viktigare att det är legitimt.

Vi kommer därför inte att rulla tillbaka de ovan beskrivna reformerna eller genomföra andra skatteförändringar som riskerar att urholka det förtroende som numera finns. Mycket mer behöver dock göras för att öka legitimiteten. Förutom att minska skattestrycket generellt ska legitimiteten också förbättras genom att rättssäkerheten inom skatteområdet stärks. Inriktningen för denna del av skattereformen är att öka förutsägbarheten inte minst för företag och stärka den enskildes ställning i förhållande till Skatteverket. Samtidigt får inte fusket med skattemedel underlättas.

Omställning och kompetensförsörjning för ökad tillväxt

När gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. Arbetsuppgifter, och ibland även yrken, försvinner, samtidigt som det växer fram nya arbetsuppgifter i snabb takt. På en arbetsmarknad där allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras, ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper för att fortsatt vara relevanta och attraktiva på arbetsmarknaden. Med en åldrande befolkning behöver vi också jobba längre för att kunna finansiera vår gemensamma välfärd. Den pågående strukturomvandlingen i kombination med ett längre arbetsliv innebär att kompetensutveckling och karriärbyten är regel snarare än undantag. Samtidigt har förhållandevis många nyanlända personer i Sverige enbart en utbildningsnivå motsvarande högst grundskola. Nyanlända med låg utbildning har stora problem att etablera sig på arbetsmarknaden. Senare års flyktingströmmar medför därmed också ett ökat behov av vuxenutbildning på alla nivåer. Moderaterna anser att Sverige har goda möjligheter att dra nytta av teknikutvecklingen de kommande åren. För att det ska vara möjligt krävs dock att vinsterna kommer hela befolkningen till del. Då måste de som behöver byta arbete eller arbetsuppgifter ges goda möjligheter att ställa om. Vi har tidigare föreslagit ett omställningsavdrag så att människor kan få skatteavdrag för egna utbildningskostnader, för att stimulera omskolning och möjliggöra en anpassning av den egna kompetensen efter arbetsmarknadens behov.

Skattelättnad för företag som köper utbildning till sina anställda

Både företagen och det offentliga måste skapa bra vägar till omställning i arbetslivet – och att arbetstagare vänjer sig vid tanken att byta yrke och är villiga att ställa om. För att stimulera omställning och kompetensutveckling genom hela arbetslivet behöver staten också leva upp till sin del av samhällskontraktet genom att underlätta för såväl arbetsgivare som individer att investera i utbildning. Det behövs lösningar som gör det mindre kostnadskrävande för arbetsgivare att investera i sina medarbetare. Som ett komplement till moderaternas förslag om utbildningsavdrag, som innebär att människor kan få skatteavdrag för egna utbildningskostnader, bör det även införas skattelättnader för företag som köper utbildning till sina anställda. Ett sådant avdrag skulle innebära att arbetsgivaren kan få tillbaka en del av kostnaden för sina köp av externa kurser, genom att dra av motsvarande belopp från sitt skattekonto.

Nationell studie- och karriärsrådgivning för att underlätta rörlighet och matchning

Arbetstagares kunskap om arbetsmarknaden behöver öka. Och rörligheten mellan olika typer av yrken behöver underlättas. Mot bakgrund av kommande utmaningar med

digital omställning av arbetsmarknaden och för att motverka risker med hög arbetslöshet, finns behov av ytterligare stöd till arbetsföras omställning på arbetsmarknaden. I dag finns få möjligheter att få rådgivning om jobb och studier, framför allt för dem som har ett arbete. Studier visar också att även ungas utbildningsval i högre utsträckning behöver fattas utifrån arbetsmarknadens behov. Flera utredningar pekar på en bristande studie- och yrkesvägledning – såväl för den som ska välja till gymnasium som till högskola. Så även för denna grupp behöver kunskapen kring arbetsmarknadens behov bli större, exempelvis genom en nationell studie- och karriärrådgivning.

Öka investeringarna i Sverige

Att företag väljer att etablera sig i Sverige och att de företag som är etablerade här har tillgång till kapital och kompetens är avgörande för vårt välbefinnande. Bolagsskatter och kapitalbeskattning måste vara konkurrenskraftiga och uppmuntra till investeringar i Sverige – något som Moderaternas skattereform ska ta fasta på. Dessutom ska det vara möjligt för fler att bygga upp ett eget kapital genom sparande. Svenska företag vittnar om problem med rekrytering och tillgång till kapital i framför allt tidiga faser. Moderaterna ska underlätta för investeringar i och rekryteringar till företag i Sverige.

Underlätta för investeringsbolag att etablera sig i Sverige

Sverige har länge varit framgångsrikt när det gäller att attrahera riskkapital från resten av världen och vi har en av de största riskkapitalsektorerna i världen, framförallt när det gäller it och life science. 70 procent av kapitalet till svenska riskkapitalfonder är utländskt vilket gör att fonderna ger svenska företag tillgång till kapital på ett sätt som annars inte hade varit möjligt. Det möjliggör för dem att växa och anställa. Det finns dock fortfarande mycket att göra och Sverige skulle i högre grad kunna utnyttja de konkurrensfördelar vi har. Bland annat är investeringarna i Sverige i genomsnitt mindre än i andra länder, vilket försvårar för företag att växa när de nått en viss storlek.

I dag förläggs vissa svenska fonder i andra länder. Det görs bland annat av legala skäl för att kunna få investeringar från vissa utländska investerare. För att möjliggöra att fler investeringsfonder förläggs i Sverige vill Moderaterna införa en modell med associationsrättsliga fonder införas i Sverige. Dessa investeringsbolag ska ha ett rörligt aktiekapital i enlighet med förslaget i SOU 2016:45 En hållbar, transparent och konkurrenskraftig fondmarknad. En välkänd och internationellt etablerad legal struktur skulle öka utländska investerares benägenhet att investera i svenska fonder och därmed öka det investerade kapitalet i Sverige.

Förstärk expertskatten

En annan kritisk faktor för att möjliggöra investeringar till Sverige är tillgången på kompetens. För ett litet men teknologiskt avancerat land som Sverige kommer det inte vara möjligt att all den kompetensen ska utbildas i Sverige. Då krävs det att Sverige är ett attraktivt land för högutbildade personer att flytta till. Att Sverige har världens högsta marginalskatter på höga inkomster blir då ett problem. Moderaterna vill sänka skatterna på arbete generellt, men för att kunna gå snabbt fram vill vi också göra expertskatten mer konkurrenskraftig och mer i linje med liknande länder såsom Danmark. Moderaterna vill förlänga tiden för expertskatt från tre till fem år. Dessutom vill vi att doktorandstudier i Sverige inte ska diskvalificera för expertskatt. Inkomstgränsen för

förenklad hantering sänks från 2 prisbasbelopp till 1,5 prisbasbelopp för att vara mer i linje med situationen i Danmark. Universitet och högskolor ska kunna besluta om skattelättnader för forskare.

Öka kapaciteten på Arlanda

En viktig faktor för lokalisering av huvudkontor, för kapitalflöden och för möjligheten att attrahera kompetens är internationell tillgänglighet. I en tid när globala förädlingskedjor blir allt viktigare för tillväxten blir också möjligheten att delta i dessa förädlingskedjor allt viktigare för ett lands konkurrenskraft. Då blir det centralt att ha tillgång till internationella flygförbindelser. Ett sätt att stärka Sveriges konkurrenskraft och vår möjlighet att attrahera investeringar är alltså att stärka Arlanda och möjliggöra fler och tätare direktförbindelser till ekonomiska center i världen. För södra Sverige är Kastrup i många fall viktigare än Arlanda, men för övriga Sverige utgör Arlanda den viktigaste hubben för att nå kunder, investerare och leverantörer i andra delar av världen. Moderaterna vill därför att Arlanda ska bli Nordens ledande flygplats och kraftigt öka mängden passagerare som flyger till och från Stockholm. Det ska ske genom ökad kapacitet, upprustade terminaler och förbättrad kollektivtrafik till och från flygplatsen. Dessutom behöver flygskatten avskaffas.

Gör det enklare att driva företag

Sverige behöver uppskatta företag mer än de beskattas. Då ska vi underlätta för företagare i stället för att krångla till det i onödan, det ska vara lätt att göra rätt. Moderaterna ska skapa ett företagsklimat som gör att fler företag kan växa i Sverige.

Regelförenklingar

Tungrodd byråkrati utgör en stor kostnad och försvårar för företag att både starta och växa. Även svenska företags konkurrenskraft är beroende av hur regler och byråkrati i vårt land står sig gentemot andra länder. Att minska regelbördan uppmuntrar därför till såväl mer företagande som stärkt konkurrenskraft gentemot andra länder och lägger grund för fler företag som växer, fler svenska jobb och ökade investeringar i Sverige. Eftersom många lagar och regler kommer från EU bör frågan om generella regelförenklingar drivas på EU-nivå. Regelförenklingsarbetet bör därför prioriteras av Sverige i arbetet inom EU. Vi vill underlätta för företagande genom att göra det lätt att göra rätt och då måste reglerna bli färre.

Hur EU-regler implementeras får direkta följder på Sveriges konkurrenskraft gentemot våra europeiska grannar. Därför bör alltid miniminivåer anges inför implementering av direktiv. Det bör också införas krav på tydligare redovisning i konsekvensutredningar i samband med genomförande av EU-lagstiftning. Konsekvensutredningarna ska innehålla en beskrivning av det för företagen minst ingripande sättet att genomföra rättsakten. I de fall miniminivån överskrids ska konsekvensutredningen innehålla en motivering till varför, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka effekter detta får för företag.

Regelrådet bör därför även ges i uppgift att granska och ge råd om implementeringen av europeisk lag i Sverige, enligt dansk modell.

Ökad rättssäkerhet

Det förekommer allt för ofta att tillämpningen av skatteregler ändras abrupt utan att det aviserats. Det sker genom att Skatteverket gör en omtolkning av befintliga regler. När Skatteverket går tillbaka i tiden och ändrar sina beslut, eller tillämpar nya regeltolkningar på tidigare förhållanden, blir resultatet många gånger stora skatteskulder. Genom nya bedömningar, trots identiska förutsättningar, äventyras förutsägbarheten och därmed företagens och hushållens ekonomi.

Skattesystemets förutsägbarhet och legitimitet är en viktig del i ett gott företagsklimat. Hushåll och företag måste på ett rimligt sätt kunna förutse sin beskattning. Vi vill därför att Skatteverkets möjligheter att fatta beskattningsbeslut retroaktivt ska begränsas

Reformera reglerna om företrädaransvar för skatter

Som regel blir företrädare för ett aktiebolag inte personligen ansvariga för skulder i bolaget. Företrädaransvaret innebär dock att styrelseledamöter kan bli betalningsansvariga för företagets skatter. Varje företrädare måste därför i praktiken ha kunskap om varje förfallodag för skatter och avgifter och företagets möjlighet att betala dessa. Om företaget inte kan betala skatter på förfalldagen måste avvecklingsåtgärder vidtas samma dag, annars kan företrädaransvaret träda in. Detta är ett stort hinder vid försök att rädda företaget vid likviditetsbrist.

Företrädaransvaret kan försvåra rekrytering av erfarna styrelseledamöter, särskilt i innovations- eller entreprenörsbolag. Hindret är dessutom svårt att möta genom försäkring då försäkringar inte täcker grov oaktsamhet. För att underlätta för företags utveckling och tillväxt genom att kunna tillgodogöra sig goda råd genom en extern styrelseledamot behövs en förändring av företrädaransvaret, där nuvarande regler avskaffas samtidigt som skatteintäkterna värnas och osund konkurrens stävjas.

Sverige ska bli bäst på att nyttja ny teknik

Den nya tekniken ska inte konkurrera ut oss – den ska göra oss bättre. Moderaternas mål är att Sverige ska vara ledande i världen på att använda digitaliseringens möjligheter och främja användningen av artificiell intelligens. För att nå dit behöver vi ta lärdom från dem som är bäst i dag.

Artificiell intelligens (AI) har potential att förändra världen lika mycket som internet, baserat på teknik som redan nu finns tillgänglig. Framtida ekonomisk tillväxt bygger till stor del på att Sverige lyckas fånga upp den produktivitetssökning och de möjligheter som utvecklingen kommer att kunna erbjuda. Sverige har goda förutsättningar att använda digitaliseringens möjligheter eftersom vi är ett land där många ser fördelarna med ny teknik samtidigt som vi har en väl utbyggd infrastruktur med hög grad av uppkoppling.

Digitaliseringen av samhället har en omvälvande effekt på vår arbetsmarknad. Jobb kommer att försvinna och nya tillkomma, men framförallt kommer i princip samtliga arbeten att förändras. På ett övergripande plan driver digitaliseringen fram kostnads-effektiva lösningar som gör att vi kan få mer och bättre välfärd för varje investerad krona. Utvecklingen kan även bidra till att minska samhällets klimat- och miljöpåverkan, exempelvis genom att effektivisera vårt transportsystem. Digitalisering av samhället är med andra ord inte målet utan medlet för att Sverige även på sikt ska kunna vara en väl fungerande och konkurrenskraftig välfärdsstat i en allt mer globaliserad värld.

I en sammanvägning av satsningar och användning av digitalisering hos företag, myndigheter och medborgare var Sverige år 2011 trea i världen. Fem år senare, 2016, hade vi fallit till nionde plats. Enligt prognoserna är vi på väg ner mot plats 22 medan Finland, Estland och Nederländerna håller sig kvar i topp tio. Sverige behöver växla upp tempot för att vi inte ska riskera att tappa vår position som en ledande it-nation.

En god uppkoppling är en nödvändig grund för jobb, tillväxt och handel och får också en allt viktigare roll ur ett demokratiskt perspektiv. Utan en fullgod uppkoppling i hela landet kan inte alla ta del av de privata och offentliga tjänster som växer fram och som många gånger ersätter de analoga. När samhället digitaliseras ökar därför vikten av att alla har tillgång till en fullgod uppkoppling. Statens insatser behöver därför riktas rätt. Riksrevisionen har kritiserat att de statliga stöden för bredbandsutbyggnad inte enbart betalats ut på de platser där marknaden själv inte förmått att bygga ut bredband i Sverige. Det har lett till att medel som kunde ha använts för utbyggnad av bredbandsinfrastruktur på landsbygden i stället tillfallit utbyggnadsprojekt som skulle ha blivit av även utan statligt stöd.

Företag och nya innovationer kan inte heller fullt ut utvecklas om den tekniska nivån i vår uppkoppling inte uppdateras. Politiken har därför ett stort ansvar för en påskyndad utbyggnad av fiber och för att driva på utvecklingen av 5G. Moderaterna vill därför växla upp tempot för att snarast möjligt få en europeisk infrastruktur för 5G på plats med målet om en fullvärdig digital inre marknad.

Fler testbäddar i Sverige

Även den bästa nya tekniken behöver testas och många nya idéer uppstår i samband med praktiska experiment. Att se över regelverk och lagar är en viktig pusselbit för att åstadkomma ett mer tillåtande, öppet och innovativt klimat. Moderaterna vill därför göra det enklare att skapa testbäddar för ny teknik på avgränsade platser genom ett förenklat och standardiserat regelverk. Det bör finnas enkla, förutsägbara, teknikneutrala och standardiserade förfaranden för att ansöka om möjligheten att få genomföra testbäddar. Regioner, kommuner, stadsdelar och andra avgränsade områden ska där så är lämpligt och under ordnade former kunna undantas från lagar och regler i syfte att testa, dokumentera och forska på nya innovativa lösningar.

Underlätta för öppna data – frigör informationens potential

Ett friare flöde av data från det offentligas verksamheter skapar större effektivitet och bättre service till medborgarna. Det handlar också om ökad transparens och offentlighet hos exempelvis myndigheter och kommuner. Det värde som skulle skapas i ekonomin om fler data släpptes fria för allmänheten skulle även med största sannolikhet vida överstiga kostnaden för att tillgängliggöra informationen. Nya tillämpningar och en lång rad effektiviseringar skulle möjliggöras inom till exempel upphandlingsområdet, samhällsbyggnadsprocessen, transportområdet och inom miljöskydd. Enligt Global Open Data Index från 2016 är Sverige på plats 21 när världens nationer rankas inom öppna data. Rankningen visar därmed att Sverige är sämre än en rad jämförbara länder som till exempel Finland, Norge och Danmark.

Frigörandet av data kan också främja innovation, nya tekniska lösningar och AI. Det är dock centralt att tillgängliggörandet av data kombineras med ett omfattande informationssäkerhetsarbete och även beaktar den personliga integriteten.

Moderaterna anser därför att fler myndigheter ska få i uppdrag att arbeta för att öka utbudet och tillgängligheten av öppna data. Myndigheter bör även tillgängliggöra de allmänna handlingar som med liten eller ingen kostnad kan bli öppna data.

Nationell digital plattform

Det finns stora samhällsvinster med att överföra mer av den statliga förvaltningen till en samordnad digital lösning. Genom att fullt ut utnyttja digitaliseringens potential kan den offentliga sektorn effektiviseras väsentligt.

Estlands nationella digitala plattform X-road är ett intressant exempel på hur det offentliga kan erbjuda medborgare bättre samhällsservice och spara skattebetalarna pengar. Med nya innovativa lösningar har Estland digitaliserat 99 procent av all statlig service och uppskattningsvis sparas sammantaget 800 år i arbetstid – varje år. Totalt sparar Estland två procent av BNP varje år i minskade utgifter.

X-roads tekniska del garanterar säkerhet i överföring mellan myndigheter och medborgare samtidigt som myndigheterna själva kan ha individuella system, specialanpassade för deras behov. Det viktiga är att systemen kan tala med varandra, inte att de är likadana. Det skapar även en motståndskraft i systemet. Blir en eller flera myndigheter angripna i exempelvis en cyberattack kan de övriga fortsätta att operera självständigt till dess att angreppet är avvärjt. Sveriges informations- och cybersäkerhet behöver stärkas. Moderaterna anser därför att Sverige bör införa en nationell digital plattform för säker överföring av information mellan myndigheter och medborgare.

Fler bostäder och ökad finansiell stabilitet

Att ha möjlighet att äga sitt eget boende, med den frihet, trygghet och möjlighet till ansvarstagande det innebär, är en dröm för många. Men i dag stannar det också ofta där. Det vill vi ändra på. Moderaterna vill att fler ska ha möjlighet att äga sin egen bostad.

Den svenska bostadsmarknaden är i grunden dysfunktionell, med långa köer och höga priser. Reformbehovet är stort. Sverige behöver en politik som åtgärdar både det akuta och det långsiktiga behovet av god bostadsförsörjning och en välfungerande bostads-marknad. Det ägda boendet är grunden för en bostadsmarknad som ger låga kostnader och trygga villkor för hushållen. Hyresrätten är ett viktigt komplement i övergångsskeenden i livet, för att stötta arbetsmarknadens funktionssätt och för att möta sociala behov.

Hinder för byggande behöver avskaffas och det befintliga bostadsbeståndet användas bättre. Mer mark behöver tillgängliggöras för byggande och kopplingen mellan infrastrukturinvesteringar och bostadsbyggande behöver stärkas. Det mest önskvärde är en blocköverskridande, och därmed långsiktigt hållbar, överenskommelse om bostadsmarknadens funktionssätt som ger bättre tillgång till bostäder för fler.

Växelverkan mellan billiga krediter, en illa fungerande hyresmarknad och utbudsregleringar driver upp hushållens skuldsättning, vilket riskerar den finansiella och makroekonomiska stabiliteten. Utbudsregleringarna riskerar också att skapa obalanser mellan tillgångsslag och en ineffektiv allokering av resurser och att osäkerheter och risker ökar. Skiftande krav från olika myndigheter i kombination med kommunala särkrav driver upp bygg- och boendekostnader.

När motsattsförhållanden möts med finansiella regleringar uppkommer nya typer av risker och sidoeffekter. Den totala regleringsbördan är mycket svåröverblickad, och dess

konsekvenser är därmed också svåra att beräkna. Tydliga problem uppstår kring exempelvis fördelning, när inkomststarka grupper har tillgång till billiga krediter och andra stängs ute från kreditmarknaden. Finansiella regleringar har lagts i lager på lager över tid. Samtidigt som finansiell stabilitet värnas finns skäl att se över delar av regleringen.

I ett historiskt perspektiv har bostadsbyggandet i Sverige sedan 1990-talet varit lågt i jämförelse med andra länder. Högkonjunktur och låga räntor har dock inneburit att bostadsbyggandet ökat de senaste åren. Men nuvarande byggtakt räcker inte till samtidigt som betydande hinder för bostadsbyggandet kvarstår. Den sammantagna tiden från idé till färdig bostad blir ofta mycket utdragen. Därför behöver både byggprocesserna kortas och tillgången till byggbar mark ökas.

Ökade möjligheter att äga sin bostad

Det ägda boendet är en central del av den svenska bostadsmarknaden. Olika typer av kreditrestriktioner i kombination med allt högre bostadspriser har dock gjort det svårt för framförallt unga och de som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma in på bostadsmarknaden. Det behövs konkreta reformer som underlättar för fler att äga sitt boende, även för personer med små ekonomiska marginaler.

För att underlätta för framförallt yngre människor att kunna köpa sin första bostad vill Moderaterna höja bolånetaket från 85 procent till 90 procent. Införandet av bolånetaket i oktober 2010 påverkade i princip uteslutande yngre människor, även om den starka ökningen i belåning hos de över 55 år skulle kunna förklaras av att fler föräldrar ökar sin belåning för att kunna hjälpa sina barn att köpa en bostad. En utvärdering av bolånetaket av Finansinspektionen visar att bolånetaket minskat bostadspriserna med 1,6 procent. Därför bör man inte förvänta sig så stora effekter på bostadspriserna om bolånetaket mildras. Bolånetaket infördes år 2010, innan Finansinspektionen fick ett uppdrag och befogenheter att hantera makrostabilitet och det är inte självklart att taket hade införts om Finansinspektionen haft möjlighet att i stället införa andra makrostabilitetsåtgärder.

När nu Finansinspektionen har andra verktyg, exempelvis amorteringskravet som ökas om den egna insatsen är liten, är 15 procent egen insats för högt. Det är rättvisare med åtgärder som har en viss dämpande effekt på hur mycket man vill låna än åtgärder som riskerar att göra att stora grupper överhuvudtaget inte kommer in på marknaden. En höjning skulle sänka behovet av kontantinsats med en tredjedel och skapa möjligheter för fler att komma in på bostadsmarknaden samtidigt som efterfrågan på mer riskfyllda blacolån kan förväntas minska. Även betydelsen av föräldrars förmögenhet för sina barns möjligheter blir mindre.

Moderaterna vill också möjliggöra ombildning till ägarlägenheter. Med ägarlägenheter finns goda förutsättningar att öka mångfalden av upplåtelseformer i bostadsområdena. Många gånger saknas förutsättningar för ombildning till bostadsrätter bland annat beroende på bostadsfastighetsstrukturen. En blandning av hyresrätter och ägarlägenheter i ett bostadsområde är något som skulle bidra till att motverka boendesegregation.

Finansiell stabilitet

Finansiella kriser får som regel stora negativa konsekvenser för samhällsekonomin och de offentliga finanserna, med ökad arbetslöshet, fler konkurser och uteblivna

investeringar som följd. Effekterna kan bli varaktiga med betydligt lägre produktion och sysselsättning under långa perioder. Individer med svagare ställning på arbetsmarknaden riskerar att drabbas särskilt hårt, vilket slår mot sammanhållningen i samhället. Därtill försvåras stabiliseringspolitiken om banker, företag och hushåll tvingas sanera svaga balansräkningar mitt i en lågkonjunktur.

Sårbarheter kopplade till det finansiella systemet utgör i dag en av de största riskerna för den makroekonomiska stabiliteten i Sverige. Utlåningen till hushåll har ökat kraftigt under lång tid. I många länder har sådana kreditexpansioner ofta följts av finansiella kriser. Sverige har därtill en stor, koncentrerad och sammanlänkad banksektor. Det innebär att en finansiell kris kan bli mycket kostsam och att problem i en bank snabbt kan sprida sig till hela det finansiella systemet. Många hushåll har därtill stora skulder i förhållande till värdet på bostaden och till den egna inkomsten. Om dessa hushåll i en djup lågkonjunktur snabbt skulle försöka minska sin skuld, skulle det ytterligare försvaga aggregerad efterfrågan och förvärpa lågkonjunkturen. På senare tid har även konsumtionskrediter börjat växa snabbt, vilket bidrar till att ytterligare öka hushållens skuldsättning och räntekostnader.

För att hantera riskerna i den finansiella sektorn är finansiell reglering nödvändig. Dessa regleringar bör vara effektiva i sin utformning så att den samhällsekonomiska kostnaden av regleringar står i proportion till den samhällsekonomiska nyttan av att minska risken för finansiella kriser. En central vägledande princip är att bankerna själva ska bära kostnaden för de risker de tar. Därför behövs åtgärder som säkrar att banker och hushåll har tillräckliga buffertar för att klara sämre tider. Bankerna behöver ha tillräckligt med eget kapital som ger motståndskraft mot stora kreditförluster och gör att de kan uppfylla grundläggande samhällsviktiga funktioner även om kreditförlusterna stiger kraftigt. Banker som ändå får problem ska hanteras på ett sätt som skyddar skattebetalarna och minimerar de negativa effekterna på den reala ekonomin. Det är också nödvändigt med åtgärder som har en dämpande effekt på skuldsättningen i hela ekonomin.

Riksbanken liksom IMF, OECD och EU-kommissionen lyfter alla fram hushållens skuldsättning som ett av de stora hoten mot svensk ekonomi. För att säkra ekonomins utveckling på ett balanserat sätt, är det av stor vikt att fortsatt följa utvecklingen av hushållens skuldsättning och ha beredskap att vidta ytterligare åtgärder om skuldsättningen skulle fortsätta att öka på ett sätt som ökar risken för obalanser.

Ta bort ränteavdragen för blankolån

Åtgärder som bolånetak och amorteringskrav på bolån ger dock effekter på annat håll. En effekt är att det blivit svårare för framförallt unga att komma in på bostadsmarknaden. En annan är att byggandet har minskat, framförallt i Stockholm. En tredje effekt är att hushållens lån utan säkerhet, så kallade blankolån, har ökat när vissa hushåll inte kunnat spara ihop till en kontantinsats på 15 procent. Blankolånen är nu den typen av lån som växer snabbast i Sverige.

Enligt Finansinspektionen utgör konsumtionslånen (där blankolånen ingår) endast en mindre stabilitetsrisk eftersom de utgör en mindre del av stocken. FI:s stresstest visar dock att många låntagare kan hamna i en svår ekonomisk situation vid stigande räntor eller inkomstbortfall, vilket är samma argument som används för att införa makrotillsynsåtgärder såsom amorteringskrav. Därför finns det anledning att av makrostabilitetsskäl motverka tillväxten av blankolån.

Det är dessutom en märklig ordning att staten via ränteavdragen tar nästan en tredjedel av notan för sms-lån, kreditkortsskulder etc. Moderaterna vill därför ta bort ränteavdragen för blankolån. Det är bättre att kräva att bankerna lämnar kontrolluppgift för lån med respektive utan säkerhet och endast lån med säkerhet tas upp till beräkning av underskott av kapital (dvs endast lån med säkerhet ger ränteavdrag). Då drabbas inte bilar, båtar etc. och inte heller bolånen.

Att ta bort ränteavdragen för blankolån skulle dock göra det ännu dyrare för unga att komma in på bostadsmarknaden givet dagens regleringar. Därför behöver det kombineras med ett höjt bolånetak.

Bättre användande av bostadsbeståndet

Det befintliga beståndet är vår största resurs men behöver utnyttjas mer effektivt. I dag har vi en situation med alltför många regleringar och skattesystem som skapar inlåsnings effekter och motverkar rörligheten på bostadsmarknaden. Det handlar om allt ifrån reavinstskatt och uppskovstak till ränteavdrag, amorteringskrav, andrahandsuthyrning och hyressättnings systemet. Alla åtgärder som stimulerar och underlättar för människor att hyra ut sin bostad, eller del av bostaden, ger både stora och omedelbara positiva effekter på utbudet och bostadsmarknaden.

I det hyrda beståndet beror den låga rörligheten framförallt på hyresregleringen. Nuvarande hyressättnings system skapar inlåsnings effekter som leder till ett underskott av hyresrätter på marknaden vilket skapar långa köer och hindrar hyresrätten från att fylla den funktion på bostadsmarknaden som den borde. Hyresrätten ska möjliggöra boende för den som inte kan eller vill avsätta kapital. Detta är viktigt för att människor ska kunna flytta till jobb eller studier, och för att företag ska kunna växa och nyanställa. Det är viktigt att hyresgästens villkor och ställning värnas, men hyresrättens centrala funktion försvåras av de strikta regleringarna. En friare hyressättning som tar hänsyn till utbud och efterfrågan vid nyproduktion och vid nya kontrakt skulle möjliggöra fler byggstarter och stabilare finansiella villkor för hyresfastighetsägare.

Moderaterna har tidtagare uttalat en ambition att verka för att uppnå en blocköverskridande överenskommelse och för en ansvarsfull infasning av ett nytt och mindre reglerat hyressättnings system i hela beståndet. I januariöverenskommelsen beslutades att införa fri hyressättning vid nybyggnation och att lägesfaktorn ska få ett större genomslag i hyressättningen.

Att införa marknadshyror i nyproduktion är inte tillräckligt. Eftersom en sådan reform endast berör en procent av beståndet årligen kommer missförhållandena på hyresmarknaden kvarstå under lång tid. Dessutom kommer problemet att förvärras när de reglerade hyreslägenheterna blir ännu mer attraktiva då priset på nyproduktionen ökar. Benägenheten för insiders att försvara det befintliga systemet blir därmed ännu större. Reglerna för det befintliga beståndet behöver därför också reformeras.

För att en omreglering av hyresmarknaden ska vara långsiktigt uthållig och få allmän acceptans behöver det finnas en bred blocköverskridande överenskommelse om inriktningen. I en sådan större, blocköverskridande bostadspolitisk reform anser Moderaterna att det är det nödvändigt att ersätta dagens reglerade system med mer traditionell prisbildning. Det betyder inte helt fri hyressättning, utan ett system där hyran sätts på marknaden men där den som hyr sin lägenhet också skyddas mot stora hyreshöjningar från ett år till ett annat. En omfattande reform för hyressättnings systemet

ska alltså tydligt värna hyresgästerna så att reformering av prisregleringar säkerställer att hyresgästen får trygga, förutsägbara och transparenta villkor för hyressättningen.

En utmaning vid en övergång till ett fungerande system för hyressättning är att reformen skulle medföra en betydande förmögenhetsöverföring till fastighetsvärdarna när hyrorna i genomsnitt troligen blir högre. Det vore en icke önskvärd utveckling och skulle försvaga stödet för reformen. Istället bör utgångspunkten vara att hyresgästerna inte ska förlora på övergången. Det befintliga systemet bör därför fortsätta gälla för alla redan ingångna hyresavtal medan det nya systemet gäller för alla nya hyresavtal.

Det ska dock vara möjligt för hyresgästen att mot ersättning byta till det nya systemet. Ersättningen sätts efter en överenskommelse mellan hyresgästen och hyresvärderna, men eftersom hyresgästen kan välja att vara kvar i det reglerade systemet måste hyresvärderna erbjuda en ersättning som är tillräckligt hög för att kompensera för en eventuellt högre hyra i framtiden. Om inte gäller fortsatt den befintliga hyran som vanligt. Besittningsskyddet gäller som tidigare även efter att hyresgästen bytt till det nya systemet.

En hyra under marknadsvärdet utgör ett värde för hyresgästen, ett värde som hyresgästen riskerar att förlora vid en flytt. Genom systemet ovan får hyresgästen behålla detta värde även när systemet görs om. Därmed förlorar ingen på reformen. Däremot kommer rörligheten att öka när hyresgästen kan realisera värdet av en låg hyra. Det innebär i sin tur ett ökat utbud av hyreslägenheter att handeln med svarta kontrakt, ofta med koppling till den organiserade brottsligheten, kommer att upphöra.

Även det ägda beståndet kan användas mer effektivt. Det handlar bland annat om att minska kostnaderna för att flytta och anpassa sitt boende och att göra det mer lönsamt att under en kortare eller längre tid hyra ut hela eller delar av sin bostad. För att åstadkomma detta har Moderaterna tidigare föreslagit bland annat höjningar i schablonavdraget vid beskattning av uthyrning av bostad, åtgärder för att underlätta andrahandsuthyrning (ej bygglov för att anpassa bostaden för uthyrning, och längre tid för andrahandsuthyrning) samt att uppskovstaket ska tas bort permanent.

Räntan på uppskovet bör tas bort vilket i kombination med ett borttaget tak på uppskov gör att hela reavinsten kan skjutas upp. Det skulle då innebära en återgång till situationen innan fastighetskattens avskaffande 2008.

Ökat byggande

De långa ledtiderna i planprocessen gör att byggprojekt blir dyrare än nödvändigt. I dag tar det i genomsnitt sex till åtta år från idé till inflyttning, en tidsåtgång som behöver minska kraftigt. Nuvarande och tidigare regeringars regelförenklingar innebar endast marginella förbättringar, vilket gjorde att de fick liten effekt på bostadsbyggandet.

Planering av markanvändning är nödvändig för att skapa förutsättningar för ett långsiktigt hållbart samhälle. Vid osäkerhet kring markens möjliga användningsområde eller byggnation ökar risken för investerare med prisuppgång och lägre investeringsvilja som följd. Den rättsosäkerhet som följer av dagens regler för planering och byggande är till nackdel för både stora byggherrar och enskilda fastighetsägare. Moderaterna har tidigare föreslagit ett omfattande paket för snabbare byggprocesser och ökad tillgång på mark. Vi vill bland annat förstärka översiktsplaneringen och begränsa detaljplanekravet, begränsa överklagandemöjligheterna, införa privat initiativrätt, reformera bullerreglerna och begränsa strandskyddet och reformera reglerna för riksintressen.

Elektrifiering av Sverige – för klimatets skull

Moderaterna vill få största möjliga klimatnytta för varje satsad krona samtidigt som tillväxten värnas i hela landet. Klimatet är globalt och åtgärder behöver därför vidtas såväl lokalt som internationellt. Moderaterna vill bland annat minska utsläppen genom ökad energiproduktion med mer av både kärnkraft och förnybart och underlätta för ökad elektrifiering av Sverige.

För Moderaterna är det en självklarhet att Sverige ska vara pådrivande i omställningen till en klimatneutral ekonomi och ett giftfritt samhälle. Lika självklart är det att detta inte står i motsats till tillväxt och jobbskapande. En framgångsrik miljö- och klimatpolitik måste kombinera lägre utsläpp med ett ökat välstånd. För detta krävs väl utformade och effektiva styrmedel. Förorenaren ska betala för sin miljöpåverkan samtidigt som förnybar och miljövänlig teknik kan växa fram. På så sätt ger våra åtgärder största möjliga resultat för miljön.

EU står i dag för cirka nio procent och Sverige för cirka en promille av de globala utsläppen. Även om EU nådde nettonollutsläpp imorgon så skulle det inte räcka för att stoppa klimatförändringarna. Nyckeln till ett framgångsrikt klimatarbete ligger i att ställa sig frågan hur vi i Sverige och EU kan göra vårt, samtidigt som vi möjliggör för och driver på övriga världen att göra sitt. Det kanske viktigaste Sverige och EU kan bistå med i kampen mot klimatförändringarna är att visa att det går att sänka utsläppen samtidigt som man har en stark tillväxt och ett högt välstånd. Ska Sverige vara ett föredöme har vi inte råd med dyr symbolpolitik eller åtgärder som hämmar tillväxten.

De svenska växthusgasutsläppen kommer numera i huvudsak från transporter och basindustrin. De står vardera för en tredjedel av Sveriges utsläpp. För att minska basindustrins utsläpp krävs betydande teknisk utveckling. Det kan exempelvis handla om att producera fossilfritt stål eller fossilfri betong. Stödet till investeringar i ny teknik ska därför öka. Sådana innovationer ger effekt både i Sverige och globalt.

Genom att hjälpa länder med betydligt större klimatutmaningar än vår, får vi stor effekt för varje satsad krona. Vi vill därför att biståndet ska få tydligare klimatfokus och föreslår bland annat att det multilaterala biståndet med syfte att sänka utsläppen globalt bör fördubblas från dagens en miljard kronor till två miljarder kronor årligen. Ökningen ska ske genom en omfördelning av biståndsbudgeten.

Miljöförstöring måste förhindras och bekämpas. Förvaltarskapstanken – att man vårdar det man äger till nytta för kommande generationer – är kärnan i den moderata miljöpolitiken. Vi ser exempelvis i Östersjön hur döda havsbottnar breder ur sig, och övergödningen skapar stora problem. Läkemedelsrester skadar fisk och minskar den biologiska mångfalden. Mikroplaster sprids i våra hav. Moderaterna vill därför förstärka det regionala arbetet både i Östersjön och Västerhavet och se kraftfullare åtgärder mot övergödning, mikroplaster och sjöfartens miljöpåverkan. Vi vill också arbeta för reningsteknik, för att avskilja läkemedelsrester, mikroplaster och andra gifter.

Effektivare och utökad återvinning är bra för både ekonomin och miljön. Avfall ska i första hand förebyggas och minskas och därefter återanvändas eller återvinnas. Genom bland annat modern växtförädling och bättre datummärkning kan matsvinnet minska. Samtidigt behövs god hantering av det avfall som ändå uppstår, särskilt farligt avfall som kan göra stor skada under lång tid.

För att värna den biologiska mångfalden är äganderätten central. De värdefulla marker som undantas från bruk existerar ofta som en följd av ett långsiktigt och ansvarsfullt ägande. Äganderätten behöver stärkas.

En viktig förklaring till att vi kommit så långt i vårt klimatarbete jämfört med andra länder är att vi har byggt ut kärnkraften. Kärnkraften har fortsatt stor potential att bidra till en effektiv och snabb omställning då den både är reglerbar, fossilfri och skalbar. Av FN:s klimatpanel framgår att kärnkraft är en viktig del av lösningen på klimatproblemen. Även internationella energioorganisationen IEA har pekat på negativa konsekvenser för klimatet av nedlagd kärnkraft. Moderaterna anser att vi bör utveckla kärnkraften i stället för att avveckla den.

Genom energiöverenskommelsen 2016 avskaffades effektskatten på kärnkraft och en överenskommelse innebar också att nybyggnation medgavs på de tio befintliga reaktorsplatserna. Sverige har åtta kärnkraftsreaktorer i drift som producerar ungefär en tredjedel av den el som vi använder. Befintlig kärnkraft är i dag lönsam men det finns ingen som vill investera i ny kärnkraft i Sverige i dag. Kärnkraftsmotståndare pekar också ut projekt i Europa som har dragit ut på tiden och blivit kostsamma. Samtidigt har kärnkraften missgynnats genom subventioner till förnybara energikällor som lett till en kraftig utbyggnad av framförallt vindkraft. Det mål om 100 procent förnybar elproduktion år 2040 som sattes i samband med energiöverenskommelsen har också skapat osäkerhet om vilken roll kärnkraften ska ha i det svenska elsystemet i framtiden. Det finns mycket som pekar på att kostnaderna för ny kärnkraft kan begränsas och att lönsamheten kan förbättras. Vi menar att kärnkraften, tillsammans med det förnybara, behövs i svensk energi- och klimatpolitik. Dess roll i energipolitiken behöver förtydligas samtidigt som förutsättningarna för såväl befintlig som ny kärnkraft måste värnas.

Export av svensk klimatneutral el är även ett effektivt sätt att hjälpa andra länder att öka sin energisäkerhet och sänka sina utsläpp. Det krävs därför investeringar i infrastruktur som möjliggör ökad överföring av el mellan Europas länder. Med andra ord behöver medlemsländernas nationella elnät sammanlänkas i högre grad än i dag. Steg behöver tas mot en fullt utvecklad energiunion.

Elektrifiering – avgörande för Sveriges klimatomställning

Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på en trygg elförsörjning. Den svenska energipolitiken ska värna klimatet, vara ekologiskt hållbar, säkra el till konkurrenskraftiga priser och garantera att el finns när den behövs. Tillgång till el till konkurrenskraftiga priser är avgörande för svensk industri. Digitaliseringen av samhället förstärker elberoendet och gör samhället mer känsligt för störningar i elförsörjningen.

Samtidigt är elektrifieringen en central del i vår klimatomställning. Tack vare en välutbyggd vatten- och kärnkraft är det svenska elsystemet till 98 procent fossilfritt. Det är unikt i ett internationellt perspektiv. Motsvarande andel för EU är omkring 40 procent. Tillgången till fossilfri el är också central för att minska Sveriges utsläpp av växthusgaser framöver. Det är en nyckel för att minska klimatavtrycket inom transportsektorn och industrin – två sektorer som står för en tredjedel vardera av utsläppen i Sverige. Med rätt politik kan Sveriges elsystem också bidra till att minska andra länders utsläpp. På årsbasis har Sverige i dag ett energiöverskott av el och exporterar mer el än landet importerar. Men för att klara elektrifieringen av samhället under kommande år behöver elproduktionen öka under kommande år öka. Sweco har till exempel beräknat att elbehovet ökar med 29 procent fram till år 2045 för att förverkliga de färdplanerna för fossilfrihet som presenterats inom en rad branscher. Samtidigt innebär förändringar i energimixen att leveranssäkerheten i elsystemet försvagas. Vi går från ett system där nästan all elproduktion sker centralt i stora

kraftverk, till ett system där stor- och småskaliga lösningar ska samsas och där allt mer variabel kraft från vind och sol måste kunna balanseras.

Enligt Svenska kraftnät kommer balansen mellan tillgång och efterfrågan på el att försämrans redan under de närmaste åren så att elen inte räcker till under kalla vinterdagar. Den främsta orsaken till detta är att Ringhals 1 och 2 stängs under 2020 respektive 2019. Nedläggningen av kärnkraft kommer enligt Svenska Kraftnät att leda till ett stort antal timmar med mycket höga elpriser och flertal timmar med svårigheter att överhuvudtaget få ihop effektbalansen. Det slår mot hushållen, mot svensk basindustri och mot långsiktig svensk konkurrenskraft. Eftersom flera av våra grannländer har ambitioner att bygga ut förnybar elproduktion som är väderberoende, framförallt vindkraft, kommer möjligheterna till import att vara begränsade eftersom väderförhållandena är likartade i närliggande länder. Den import som är möjlig, ofta kolkraft, riskerar också att öka våra klimatavtryck. För att möjliggöra en ökad elektrifiering behöver flera åtgärder vidtas för ett mer leveranssäkert elsystem.

Energipolitiska mål ska omfatta alla fossilfria kraftslag

Enligt energiöverenskommelsen är målet att svensk elproduktionen år 2040 ska vara 100 procent förnybar. Det står i konflikt med det andra befintliga målet, att inte stipulera ett stoppdatum för kärnkraften. I praktiken har målet skapat osäkerhet om kärnkraftens framtida roll i elsystemet och det har till och med tolkats bokstavigt av myndigheter som Svenska kraftnät och Energimyndigheten som bygger sina prognoser utifrån detta. Det är också rimligt att kommersiella aktörer utgår från den mest strikta tolkningen när de gör överväganden kring investeringar.

Målet om 100 procent förnybart bör därför bytas mot ett mål om ett 100 procent fossilfritt elsystem. Det skulle bli en viktig signal till marknaden att det finns politiskt stöd för kärnkraft långt efter 2040. Ett nytt energipolitiskt mål ska också ha en reell inverkan på energipolitiken och få genomslag när det gäller styrning av myndigheter men också nya initiativ vad gäller styrmedel.

Inom EU har medlemsländerna enats om att förnybar energi ska stå för 32 procent av energikonsumtionen år 2030. Målet ska utvärderas för att senast år 2023 eventuellt förändras. I samband med att målet ses över vill Moderaterna att målet omformuleras, så att det handlar om ett mål för fossilfri energi och inte enbart förnybar energi. På samma sätt som förnybarhetsdirektivet i dag innehåller hänvisningar till de förnybara energislag som får tillgodoräknas mot målet vill Moderaterna att definitionen breddas så att fossilfria energikällor inkluderas, med en uttrycklig hänvisning till kärnkraft. Ett 2030-mål för fossilfri energi måste då höjas rejält från nuvarande 32 procent, eftersom det innefattar både förnybar energi och energi från kärnkraft. Moderaterna vill att 2030-målet ska vara att 60 procent av energin ska komma från fossilfria källor.

Jämna ut villkoren för fossilfria kraftslag i syfte att minska klimatutsläppen

På dagens elmarknad får producenter betalt för den mängd el de levererar. För att industri och konsumenter ska kunna få tillräckligt med el av god kvalitet behöver elsystemet också en rad stödtjänster. Flera av dessa stödtjänster finns inbyggda i baskraft som kärnkraftverk och vattenkraftverk. En kraftig tillväxt av förnybar och väderberoende elproduktion och ökad integrering av elmarknader har lett till en situation där det blivit riskabelt för kraftbolag att investera i baskraft. Det ökar risken för att det inte skall finnas tillräckligt med kapacitet för att hantera toppar i elför-

brukning och för att elsystemet ska bli mindre stabilt. Marknadens utformning bör därför ses över så att bättre ekonomiska incitament ges för att tillhandahålla stödtjänster. Planerbara kraftslag som kärnkraft skulle då få ersättning för den viktiga funktion de har i elsystemet. Att leveranssäkerhet premieras är normalt på många marknader och utgör inte någon subvention och innebär inte att marknadsmekanismerna sätts ur spel.

Säkerställ en tillräcklig överföringskapacitet

Ett leveranssäkert elsystem kräver också tillräcklig överföringskapacitet i elnäten. I dag har Sverige utmaningar både i stamnäten och lokala och regionala nät. Lokalnäten påverkas i stor utsträckning av urbaniseringen och växande städer. Överföringen från stamnätet till de lokala näten slår i taket i många städer, vilket förhindrar ytterligare anslutningar. I stamnäten finns flaskhalsar som inte möjliggör effektiv överföring av el från de delar av landet där elen produceras (främst i norr) till de delar där den största konsumtionen sker (i söder). Utbyggnad av elnäten pågår, men skulle behöva ske betydligt snabbare för att anpassa sig till dagens och morgondagens behov. En viktig förklaring är att ledtiderna i tillståndsprocessen för att bygga elnät är långa (upp till tio år). Tillståndsprocesserna för att bygga nya elnät behöver förenklas betydligt jämfört med i dag.

Ett sätt att motverka flaskhalsar som kan uppstå är att se över hur priset bättre kan avspegla knapphet i överföring, en form av ”trängselskatt” i elnätet. En ytterligare kompletterande åtgärd skulle kunna vara att ge region- och lokalnät en utvidgad roll för att säkerställa tillräcklig effekt lokalt. Till exempel genom att skapa incitament för samverkan med fjärrvärmesystem med kraftvärme och styrmekanismer som gör det möjligt att använda förbrukningsflexibilitet, lager och produktionsanläggningar för att kunna använda näten mer effektivt.

Energiforskningsresurser ska gå till alla fossilfria energikällor

En stark forskningskompetens inom kärnkraftsområdet är viktig både för att bygga ny kärnkraft och för att hantera befintliga reaktorer, till exempel att förlänga livstiden hos befintliga reaktorer och avveckla dem på ett ansvarsfullt sätt. Av de 1,5 miljarder kronor som Energimyndigheten varje år avsätter till forskning går i dag noll kronor till kärnkraft. Det vill Moderaterna ändra på. Även inom EU:s budget bör anslagen till kärnkraftsforskning öka genom att mer medel avsätts till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram.

En färdplan mot fjärde generationens kärnkraft

Fjärde generationens kärnkraft finns än så länge bara på ritbordet, men det finns planer på att bygga flera reaktorer under 2020-talet. Eftersom den nya tekniken använder bränslet 100 gånger mer effektivt och kan också återanvända kärnbränsle. Det avfall som återstår är oskadligt efter 1000 år. Sverige bör vara drivande i att utveckla denna nya teknik som skulle möjliggöra utbyggnad av kärnkraften och att ersätta fossil elproduktion.

Ge Svenska kraftnät ett utökat ansvar för leveranssäkerhet

Svenska kraftnät har ett övergripande ansvar för att upprätthålla den kortsiktiga balansen mellan produktion och förbrukning av el. I övrigt finns ingen utpekad aktör

som säkerställer att elsystemet tillhandahåller tillräckligt med el av god kvalitet. Tanken är att marknaden ska lösa det. I takt med att de offentliga ingreppen på elmarknaden blir allt större ökar risken för obalanser.

Ett sätt att förtydliga vilka åtgärder som behöver vidtas för att systemet ska fortsätta att vara robust är att ge Svenska kraftnät ett utökat ansvar för leveranssäkerheten. Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA) har föreslagit att Svenska kraftnät skulle få i uppdrag att ta fram övergripande prognoser för den långsiktiga energi- och effektbalansen, behov av systemtjänster och för överföringskapacitet även på regional- och lokal nivå samt att föreslå nödvändiga åtgärder. På så sätt skapas ett underlag för planering av elnätets utveckling och utbyggnad av produktionskapacitet.

Elektrifiering av transportsektorn

För att minska koldioxidutsläppen från transportsektorn behöver vi skynda på utvecklingen mot mer koldioxidfria transporter. I detta arbete kommer eldrivna transporter ha en stor och viktig roll att spela. Antalet laddbara fordon på de svenska vägarna ökar kraftigt. I början av 2019 fanns cirka 70 000 laddbara fordon i trafik i Sverige och vissa prognoser tyder på att vi kommer ha omkring hela 2,5 miljoner laddbara fordon i trafik år 2030. Detta ställer krav på en fortsatt utbyggnad av laddinfrastruktur, en pålitlig energiförsörjning och en tillräcklig överföringskapacitet i näten. Ett exempel på hur elektrifieringen även påverkar andra trafikslag exemplifieras av att Norge nyligen har satt upp ett mål om att alla inrikes flygningar ska ske med elflygplan år 2040. Även om tekniken inte finns redo på marknaden i dag illustrerar det att vi står inför ett enormt teknikskifte inom transportsektorn de närmaste decennierna.

Fortsatt satsning på teknikneutralt stöd till laddinfrastruktur

För att bidra till omställningen av transportsektorn och främja att fler väljer och vågar investera i laddbara, miljövänligare fordon behöver staten ta ett ansvar för utbyggnaden av laddinfrastruktur. Moderaterna vill därför se ett teknikneutralt stöd till infrastruktur för koldioxidfria transporter som inte kan använda sig av traditionell infrastruktur för bensin- och dieseltankning. Stödet bör inte begränsas till enbart batteridrivna fordon utan även exempelvis laddinfrastruktur för bränslecellsdrivna fordon ska kunna få stöd.

Minska skillnaden i energiskatt mellan olika fordonstyper som drivs på el. I dag finns det nedsättningar av energiskatten för vissa typer av elanvändning men inte för annan, liknande användning. Exempelvis har spårbunden trafik som drivs på el nedsatt elskatt, medan eldrivna fordon som inte är spårbunden, såsom elbussar och ellastbilar, inte har det. På samma sätt har större skepp inom den yrkesmässiga sjöfarten lägre skatt på landström. Dessa skillnader bör tas bort genom att elbussar och ellastbilar liksom batteridrivna fartyg och elhybrider också ges lägre skatt.

En nationell strategi för elektrifiering av vägnätet i Sverige

Genom att öka andelen elektrifierade transporter på redan befintlig väginfrastruktur kan vi minska utsläppen på ett kostnadseffektivt sätt. I stora delar av landet saknas alternativ till vägen för både gods- och persontransport. Vägen erbjuder även en flexibilitet som många andra transportslag saknar. En strategi för elektrifiering av vägnätet kopplar framförallt allt till att laddinfrastruktur måste byggas ut på ett systematiskt och kostnadseffektivt sätt. Ett annat exempel på hur befintlig väginfrastruktur kan användas

effektivare och miljövänligare är försöken med att elektrifiera de tunga vägtransporterna.

Just nu sker tester med två olika tekniker i Sverige. Den ena metoden bygger på överföring via luftledning och den andra bygger på en överföring via ledning i vägen. Lastbilar som körs på el står i princip inte för några utsläpp av växthusgaser samtidigt som bullret minskar. Infrastrukturen kring elvägarna kan också användas för att ladda personbilar. En utbyggnad av elvägar förutsätter nära samverkan mellan näringsliv och det offentliga och i det arbetet kommer Trafikverket att ha en mycket viktig roll att spela. Moderaterna anser att det behövs en övergripande strategi för hur en elektrifiering av det svenska vägnätet ska se ut för att minska beroendet av fossila drivmedel.

Underlätta för regional arbetspendling

Järnvägen utgör tillsammans med vårt vägnät själva ryggraden i det svenska transportsystemet. Varje dag är hundratusentals människor såväl som vår industri beroende av tågtransporter som fungerar. Befolkningen och vårt behov av transporter ökar. Att resa med tåg är ett klimatsmart val. Men för att fler ska välja tåget måste människor och företag kunna lita på att tågen kommer och går i tid. Därmed krävs stora investeringar i ny järnväg och underhåll av befintliga spår framöver.

För att ställa om till ett fossilfritt samhälle måste vi satsa på de åtgärder som ger störst utsläppsminskning per satsad krona.

Elektrifiering av basindustrin

Sverige har en omfattande basindustri med gruvnäring, stålindustri, cementproduktion, kemiindustri samt massa- och pappersindustri. Industrin har kommit långt från klimatsynpunkt och är ett globalt föredöme. Med det sagt är det dock just basindustrin som tillsammans med transporterna står för de största utsläppen i Sverige. Därför är det framför allt dessa båda sektorer som vi måste fokusera de politiska resurserna på om vi ska nå de svenska klimatmålen.

Eftersom vi redan har plockat de lågt hängande frukterna och vårt elsystem i stort sett är koldioxidfritt är det relativt sett mycket kostsamt att sänka utsläppen i Sverige. För svensk räkning betyder detta i praktiken att de stora utsläppsminskningar som finns kvar att göra blir beroende av tekniksprång. Sverige har som högteknologisk nation goda förutsättningar att bidra till detta. Tekniska framgångar och metodutveckling kan bli till viktiga exportprodukter som kan hjälpa andra länder till en snabbare omställning. Samtidigt kan vi inte ta vårt koldioxidfria elsystem för givet.

Minskade processutsläpp

Svensk industri – framför allt basindustri – står i dag för cirka en tredjedel av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. De industrier som släpper ut mest koldioxid är stål, cement och petroleumraffinaderier. Dessa industrier står globalt sett för 12 procent av världens totala koldioxidutsläpp, vilket kan jämföras med det internationella flyget som släpper ut 2 procent, 4 procent inklusive höghöjdseffekter. I Sverige handlar det i första hand om ett fåtal fabriker med mycket höga punktutsläpp: SSAB i Luleå och Oxelösund, Cementa på Gotland, Öland och i Skövde samt raffinaderierna i Lysekil och Göteborg.

Gemensamt för de tre industrierna är att utsläppen är processrelaterade och att produkterna handlas globalt. Det är problematiskt att ensidigt öka kostnaden för att släppa ut koldioxid, då det direkt skulle slå mot den svenska – och förhållandevis miljövänliga – produktionens konkurrenskraft. Konsekvensen skulle bli minskad produktion och på sikt skulle den svenska industrin riskera att konkurreras ut till förmån för produktion i andra länder. Eftersom Sverige redan har världens kanske tuffaste klimatkrav så skulle det innebära att produktionen förläggs till länder och regioner med mindre stränga krav. Med stor sannolikhet skulle följderna bli ökade utsläpp globalt.

Byggsektorn, som använder den största mängden cement, kan bygga mer i trä och återvinningen av stål kan öka, men behoven av materialen kommer fortsatt att vara stora. Vill man till exempel bygga ny infrastruktur behövs både stål och betong. Vill man bygga nya elbilar behövs stål till karosser och chassin. För att reducera basindustrins utsläpp till noll krävs omfattande insatser längs hela kedjan. Det är än så länge omöjligt att göra stål utan att generera betydande koldioxidutsläpp. Det pågår dock projekt med syfte att eliminera stålindustrins processutsläpp genom att använda vätgas i produktionen. Om vätgasdriven produktion blev möjlig, skulle det innebära en stor minskning av de svenska utsläppen, eftersom enbart SSAB i dag står för tio procent av Sveriges totala utsläpp. Denna produktion skulle dock kräva stora mängder el och ska den leda till mindre utsläpp kommer det att krävas en ökad fossilfri elproduktion.

Det är dock inte all produktion som kan göras helt utsläppsfri. Ett sådant exempel är produktionen av cement. När det gäller cement och raffinaderier är i nuläget koldioxidlagring den mest realistiska lösningen för att minska koldioxidutsläppen till atmosfären. FN:s klimatpanels (IPCC) kalkyler bygger på att CCS blir en gångbar lösning.

Norge har synnerligen goda förutsättningar för lagring av infångad koldioxid och har påbörjat storskaliga satsningar på området. Det är naturligt att såväl Sverige som EU inleder ett samarbete med Norge om lagring av koldioxid.

Snabbare handläggning genom ett grönt snabbspår

Många företag vittnar i dag om långa handläggningstider för tillstånd till verksamheter som skulle kunna skapa klimatnytta. I stället för att mötas av hinder borde de uppmuntras. För verksamheter som väljer att investera i miljöförbättrande åtgärder bör processen därför förenklas och påskyndas. Exempelvis bör åtgärder som syftar till att minska utsläpp, eller tillstånd för att starta upp test- eller provverksamhet genomgå en snabbare prövning. Byråkrati och långa handläggningstider får helt enkelt inte begränsa företag som vill ta ett utökat miljöansvar.

Forskning för koldioxidfri basindustri

Som huvudregel bör företagen själva stå för sina kostnader för forskning och utveckling då de förväntas ha ett ekonomiskt intresse i att utveckla sina processer och produkter. Men när det kommer till omställning till utsläppsfri basindustri så sker inte omställningen enbart för att få en bättre affärsmodell – tvärtom kommer omställningen medföra stora risker för bolagens lönsamhet och konkurrenskraft. Eftersom Sverige har satt upp mycket ambitiösa mål för utsläppsminskningarna har vi också ett ansvar för att underlätta för olika aktörer att nå dem.

Mot denna bakgrund bör staten i nästa forskningsproposition styra forskningsmedel tydligare mot projekt som kan främja basindustrins övergång till fossilfri produktion. Det handlar om att samla olika forskningsresurser runt ett gemensamt problem och se

till att det finns möjligheter att genomföra förändring. En bättre ansvarsfördelning mellan stat, industri och akademi är avgörande för att lyckas. Det finns också ett antal frågor, exempelvis med hänsyn till statsstödsreglerna, som kommer behöva lösas på EU-nivå då det till exempel är svårt att ge stöd till demonstrations- och testanläggningar om de har för nära koppling till enskilda branscher eller företag.

Ett Sverige som håller ihop

Sveriges kommuner vet bästa själva vilka möjligheter, utmaningar och problem de står inför och hur de ska förhålla sig till dessa. Moderaterna vill att Sveriges kommuner och medborgarna i dem ska få ökat självstyre.

Sverige är det land i EU där urbaniseringen går snabbast. För 200 år sedan bodde 90 procent av Sveriges befolkning på landet. I dag är det nästan tvärt om, 85 procent av oss bor i tätorter. Samtidigt är vi ett till ytan stort land med omfattande landsbygd och glesbygd. Moderaterna vill att människor ska kunna leva, bo och arbeta i hela Sverige. Urbaniseringen leder till ökat välstånd och innovation, men kan också bidra till att motsättningar mellan stad och land, både upplevda och verkliga, ökar. Många som bor på landsbygden upplever att allt för många beslut fattas i Stockholm där förståelsen för landsbygdens villkor är otillräcklig och att man i för liten utsträckning kan påverka sin situation. En moderat utgångspunkt är att öka människors möjligheter att själva forma sina liv och sin vardag – det gäller även på landsbygden.

Städernas dragningskraft är samtidigt inget som ska bekämpas. Att människor väljer att bosätta sig i våra storstäder innebär också att efterfrågan på det som landsbygden producerar ökar. Utan våra städer blir det också i praktiken svårt för vår landsbygd att få avsättning för sina varor Sverige behöver både fungerande städer och en livskraftig landsbygd och vår landsbygd och våra städer behöver varandra.

Den svenska ekonomin är till stor del beroende av landsbygdens produktion. Skogsindustrin är Sveriges enskilt största nettoexportör. Den svåra torkan under sommaren 2018 har också tydligt belyst att jordbrukssektorn generellt har mycket låga marginaler, bland annat på grund av höga skatter och kostnadstung byråkrati. Ökade möjligheter till livsmedelsproduktion och stärkt konkurrenskraft hos landsbygdens företag skapar förutsättningar för en livskraftig landsbygd. Urholkad äganderätt och onödigt regelkrångel sätter däremot krokben för jord- och skogsbrukets utveckling. Sverige ska inte införa onödiga särkrav som inte finns i andra EU-länder. De särkrav som finns ska regelbundet ses över. Infrastrukturen är en förutsättning för att hela vårt land ska fungera. Ökade resurser behövs till vägunderhåll för bättre och säkrare vägar i hela landet.

Beslutanderätten över hur mark ska användas behöver i större grad decentraliseras. Antalet riksintressen har ökat kraftigt under de senaste decennierna, vilket försvårar för kommuner att använda mark bland annat till bostadsbygganden. Riksintressen är ett skydd för nationellt viktiga värden och kvaliteter, men många riksintressen är i sin nuvarande form inaktuella eller saknar tydligt beskrivna värden. Det är inte rimligt att mer än hälften av Sveriges yta ska utgöras av riksintressen.

Moderaterna vill underlätta byggande vid strandlägen, genom att ge kommunerna större inflytande över hur strandskyddet hanteras lokalt. På så sätt ges bättre förutsättningar för landsbygdskommuner att skapa boendemiljöer i attraktiva naturområden och locka till sig nya invånare. Det generella strandskyddet bör därför avskaffas och i

stället ska kommunerna kunna peka ut sjöar och vattendrag där strandskydd ska gälla. Möjligheterna till omprövning och överklagande ska begränsas.

Förutsättningarna att tillhandahålla grundläggande samhällsservice skiljer sig mellan olika delar av landet. Mer behöver göras för att samhällsåtagandet ska uppfyllas i alla delar av Sverige.

Utsläpp ska beskattas och den som förorenar ska betala för de kostnader som uppstår. Beskattningen ska dock inte lägga orättvisa bördor på landsbygden. Drivmedelspriserna har nu, på grund av höjda skatter, ett högt oljepris och en rekordsvag krona, blivit för högt. Så högt att de försvarar för de som inte har något alternativ till bilen för jobb och försörjning. Dessutom är beskattningen betydligt högre än de kostnader som biltrafiken åsamkar. Regeringens planer på att höja skatterna ytterligare under mandatperioden kommer att förvärra problemen. Skatten på drivmedel ska därför sänkas.

En god bredbandsutbyggnad är centralt för möjligheterna att arbeta och bo på landsbygden.

Behoven av fysiska resor kan minska när fler arbeten går att sköta digitalt och på distans än tidigare. Nya tjänster som exempelvis digitala vårdcentraler kan kraftigt bidra till att öka tillgängligheten till vård för boende på landsbygden där avstånden inte sällan utgör ett stort hinder.

En närvarande polis är viktig för upplevd trygghet. I dag upplevs polisen som frånvarande, inte minst i glest befolkade delar av landet. Sverige behöver fler poliser, inte minst på landsbygden. Det kan också behövas lösningar för att underlätta polisens arbete i regioner med långa avstånd, bland annat mål för utryckningstider för polisen.

De elever som drabbas hårdast av lärarbristen är ofta de elever som bor i glest befolkade orter och kommuner. Här är ofta avstånden stora, elevgrupperna små och möjligheterna att anställa ämnesbehöriga lärare begränsade. Här kan fjärrundervisning vara ett bra komplement i fler ämnen än i dag.

Minska den statliga detaljstyrningen

Statskontoret bedömer att den samlade statliga styrningen av kommunerna har ökat i omfång, komplexitet och detaljeringsgrad under de senaste två decennierna. Dagens detaljstyrning riskerar att minska utrymmet för de kommunala verksamheterna att använda sin kompetens och erfarenhet samt utrymmet för anpassning av verksamheten till lokala förutsättningar och behov. Större kommuner är mer nöjda med hur den statliga styrningen fungerar medan små kommuner upplever att den fungerar sämre. Delvis beror det på att de små kommunerna upplever att styrningen är utformad utifrån stora kommuners behov. Men också på grund av svårigheter bland annat med att söka de öronmärkta bidrag som styr kommunernas verksamhet. För att minska den administrativa bördan, förbättra kommuners möjligheter att anpassa verksamheten efter lokala behov och skapa förutsättningar för innovation bör den statliga styrningen av kommunerna minska.

Minska de riktade statsbidragen

Under senare år har de riktade statsbidragen blivit betydligt fler. I den senaste höstbudgeten redovisades 204 olika former av riktade statsbidrag för kommuner och landsting. Satsningarna är många gånger vällovliga men det behöver vara upp till kommuner, landsting och regioner att styra resurser dit de bäst behövs. Den stora

mängden bidrag slår också mot mindre kommuner, som inte har kapacitet att söka alla de statliga bidrag som finns. Administrationen runt bidragen är dessutom ofta så omfattande att man behöver ha flera personer anställda bara för att söka, följa upp och återredovisa bidragen. Moderaterna anser att de riktade statsbidragen minskas till förmån för generella statsbidrag. Generella statsbidrag ger stabila planeringsförutsättningar, skapar långsiktighet och utrymme för effektivisering, utveckling och förnyelse. Dessutom minskar särskilt mindre kommuners behov av att ägna resurser åt att söka, följa upp och återrapportera riktade statsbidrag.

Inför ett nytt frikommunförsök

Ytterligare ett sätt att minska den statliga styrningen är att genomföra ett nytt frikommunförsök, vilket bland annat förordats av Tillitsdelegationen och SKL. Ett begränsat antal, till exempel 10–15, kommuner och landsting ska ges möjlighet att utifrån lokala förutsättningar och behov identifiera undantag från nuvarande regelverk för att pröva en mer ändamålsenlig styrning. Tanken är att detta vid sidan av en generellt minskad detaljreglering och styrning av kommunal verksamhet, kan bidra till att komma betydligt längre i att stimulera innovation och förnyelse av metoder samt minskad byråkrati.

Idén om ett frikommunförsök är inte ny. Under 1980-talet bedrevs ett omfattande frikommunförsök i Sverige – i nio kommuner och i tre landsting. Enligt SKL beskrivs erfarenheterna överlag som goda och det har lett till bättre resursutnyttjande, förbättrad kvalitet och generella förändringar för alla kommuner i form av minskad byråkrati och en mer ändamålsenlig reglering. Även Danmark har gjort och genomfört för närvarande frikommunförsök. Frikommunförsöket kan ge underlag för behov av eventuella ändringar i lagar och styrning vilket kräver systematisk och vetenskapligt baserad kunskapsinhämtning.

Undantag för mindre kommuner

För små kommuner med begränsade resurser innebär statliga regler och administration en relativt större börda. Moderaterna anser att man bör införa undantag i den statliga reglering för småkommuner som i högre grad tyngs av den administrativa börda som statlig reglering innebär. Det kan gälla allt från strandskydd och plan- och bygglagen till krav inom vård, skola och omsorg som inte bör vara bindande för mindre kommuner. Möjligheten att samverka mellan kommuner ska också underlättas och regelverket förenklas.

Gröna näringar

Skogen har en central roll i den gröna omställningen och är en av nycklarna för att bryta vårt fossilberoende. Skogsråvara kapslar in koldioxid och kan användas i produkter som ersätter till exempel plast och andra energikrävande material samt för att ersätta fossila bränslen och drivmedel. En förutsättning för detta är dock att skogen kan brukas effektivt och hållbart. Skogen är också hemvist för en stor biologisk mångfald som vi behöver värna. Samtidigt är stora delar av de värden som många i dag vill skydda frukterna av just ett aktivt brukande i flera generationer.

Fundamentet för ett långsiktigt hållbart skogsbruk utgörs därför av en stark äganderätt. Samtidigt ger markägare och företagare inom de gröna näringarna i växande om-

fattning uttryck för oro över att äganderätten håller på att urholkas. Få andra branscher kräver sådan långsiktighet som skogsindustrin. Skogsägaren, och kommande generationer, måste kunna räkna med att få skörda frukterna av sitt arbete.

Sverige behöver en kraftfull bioekonomistrategi som tar tillvara på skogens möjligheter att skapa större miljö- och klimatnytta genom samarbete mellan staten och näringslivet för att underlätta de omställningar som krävs inom skogsindustrin och lantbruket.

Vi menar att klimathänsyn inte tillräckligt beaktas i de avvägningar som görs med stöd av miljöbalken. Därför föreslår vi att miljöbalken ses över i syfte att tydligare lyfta fram klimataspekter vid beslutsfattande. Sverige har goda möjligheter att utveckla en ekonomi som i ännu högre grad är biobaserad. Vi ser även stort behov av att skapa bättre förutsättningar och långsiktiga spelregler för förnybara biobränslen samt säkerställa en bred råvarubas. Detta krävs för att branschen ska våga göra större investeringar exempelvis i anläggningar för produktion av biobränslen.

Det svenska lantbruket är på många sätt klimatsmart, men även det står inför en omställning. Denna omställning måste ske på ett sätt som tar hänsyn till den mycket tuffa internationella konkurrens som lantbruket möter. Dagens lantbruk är kräver stor användning av diesel och eftersom det svenska lantbruket redan i dag har bristande lönsamhet finns litet utrymme för övergång till fossilfria alternativ. Studier från Konjunkturinstitutet visar att jordbruket är den sektor som drabbas hårdast av omställningen till förnybart.

På grund av den bristande lönsamheten är det dessutom svårt att skapa ökade incitament för omställning genom en skärpt prissignal på diesel för lantbruket. Moderaterna vill därför främst på andra sätt driva på för lantbrukets omställning, till exempel genom att gynna de lantbrukare som ökar sin användning av exempelvis biodiesel.

Ulf Kristersson (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Karin Enström (M)

Johan Forssell (M)

Saila Quicklund (M)

Mats Green (M)

Elisabeth Svantesson (M)

Jessika Roswall (M)

Lars Hjälmered (M)

Lotta Finstorp (M)

Camilla Waltersson Grönvall (M)